

CONFLICTUL DE INTERESE

CONFLCIT OF INTEREST

Andrian FETESCU, ORCID: 0009-0006-7881-855X
Universitatea de Stat din Republica Moldova,
Chișinău, Republica Moldova

CZU: 343.353:347.99:343(478)(094.4)

e-mail: fetescuandrian@gmail.com

The very term "interest" itself represents the concern of the individual to achieve a success, a advantage of any kind to satisfy certain personal needs. To understand more well the notion of personal interest is necessary, in advance to understand the differences between the notions of public interest and personal interest. Therefore, by "public interest" is meant that interest which involves the guarantee and respect by the state authorities of the rule of law and constitutional democracy, a rights, freedoms and fundamental duties of citizens, as well as satisfaction community needs.

Cuvinte-cheie: integritate, conflict de interese, subiect al declarării, interes personal.

Infrațiunea de conflict de interese a fost introdusă în Codul penal al Republicii Moldova din 18.08.2002 în vederea alinierii legislației penale moldovenești la standardele europene privind protejarea integrității funcționarilor publici, a mediului concurențial, calității serviciilor, prevenirea conflictelor de interese, garantarea independenței și imparțialității prestatorilor de servicii adiționale. Infrațiunea de conflict de interese este incriminată la art. 326¹ din Codul penal al Republicii Moldova.

Prin incriminarea conflictului de interese se urmărește înlăturarea oricărei suspiciuni cu privire la conduita funcționarului public sau a celui de demnitate publică care este chemat să îndeplinească un act sau să participe la luarea unei decizii în virtutea atribuțiilor sale de serviciu.

Incriminarea conflictului de interese este un răspuns la semnalele tot mai dese din partea societății civile, dar și ale organismelor și instituțiilor internaționale cu privire la impactul pe care faptele comise cu încălcarea normelor deontologice cu acest specific îl produc. Reglementări care privesc conflictul de interese se găsesc și în legislația statelor membre ale Uniunii Europene (România, Austria, Belgia, Cipru, Finlanda, Franța, Lituania, Polonia, Spania și Ungaria).

Prin conflict de interese, în sensul Codului penal, se înțelege *fapta persoanei publice care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a soluționat cereri, demersuri sau plângeri, a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii în vederea obținerii, directe sau indirecte, a unui avantaj patrimonial a cărui valoare depășește 10000 de unități convenționale, pentru sine sau pentru o persoană apropiată în sensul Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, dacă conflictul*

de interese nu a fost declarat și soluționat în conformitate cu legislația privind declararea și controlul averii și a intereselor personale.

Conflictele de interese, îndeosebi în sectorul public, dar și în cel privat au generat în ultima perioadă motive de preocupare pe plan internațional, formând obiectul unor strategii specifice. Reglementările penale și administrative au urmărit susținerea integrității funcționarilor publici și luarea deciziilor în mod dezinteresat în instituțiile guvernamentale și publice.

Cu titlu de exemplu, menționăm că în art. 13 din Codul model de conduită pentru funcționarii publici, anexat la Recomandarea nr. 10/2000 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei, conflictul de interese pentru funcționarul public se consideră că se naște atunci când acesta are un interes personal care influențează sau pare să influențeze îndeplinirea atribuțiilor sale oficiale cu imparțialitate și obiectivitate. Interesul personal al funcționarului public include un beneficiu, un avantaj pentru sine sau în favoarea familiei sale, a părinților, a prietenilor sau a rudelor apropiate, sau a persoanelor ori organizațiilor cu care funcționarul public a avut relații politice sau de afaceri. De asemenea, interesul personal se poate referi și la orice obligație financiară sau civilă pe care funcționarul public o are.

Legea nr. 133/2016 cu privire la declararea averii și a intereselor personale în art. 2 definește conflictul de interese ca situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii. Potrivit aceluiași articol, interesul personal este orice interes material sau nematerial al subiectului declarării ce rezultă din activitățile sale în calitate de persoană privată, din relațiile sale cu persoane apropiate sau cu persoane juridice și alți agenți economici, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile sale cu organizații necomerciale, inclusiv cu partidele politice și cu organizațiile internaționale.

Totodată, la art. 12 al Legii 133/2016 cu privire la declararea averii și a intereselor personale legiuitorul a evidențiat trei tipuri de conflicte de interese, și anume:

- Conflict de interese potențial
- Conflict de interese real
- Conflict de interese consumat.

Este de evidențiat că situația de conflict de interese real apare în cazul în care subiectul declarării este chemat să rezolve o cerere/ un demers, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sunt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.

Prin urmare, desprindem cu ușurință că din definiția conflictului de interese rezultă că pentru existența unui conflict de interese real trebuie să fie întrunite cumulativ trei condiții:

1) persoana să fie subiect al declarării în corespundere cu art. 3 al Legii 133/2016;
2) subiectul declarării este chemat să rezolve o cerere/ un demers, să emită un act administrativ, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sunt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial;

3) semnarea actelor ce influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a funcției publice a mandatului sau a funcției de demnitate publică.

Astfel, obligativitatea depunerii declarației privind conflictul de interese real la Autoritatea Națională de Integritate se justifică doar în cazul în care emiterea actului administrativ influențează sau poate influența îndeplinirea imparțială a funcției publice a mandatului sau a funcției de demnitate publică și nu *in abstracto*.

Conflictul de interese consumat reprezintă fapta subiectului declarării de rezolvare a unei cereri/unui demers, de emitere a unui act administrativ, de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, de luare sau de participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică cu încălcarea prevederilor alin. (4) și (7).

Prin urmare, evidențiem că legiuitorul a prevăzut trei tipuri de conflicte de interese, însă pentru a evita răspunderea pentru încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, subiecții declarării aflându-se în situația unui conflict de interese real trebuie să-l declare conform art. 12 alin. (4) al Legii 133/2016 cu privire la declararea averii și a intereselor personale, potrivit căruia în cazul apariției unui conflict de interese real, subiectul declarării este obligat să informeze șeful ierarhic sau organul ierarhic superior imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la data constatării, despre conflictul de interese în care se află, să nu rezolve cererea/demersul, să nu emită actul administrativ, să nu încheie, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, actul juridic, să nu ia sau să nu participe la luarea deciziei în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică până la soluționarea conflictului de interese. Iar alin. (5) al aceluiași articol statuează că informarea despre apariția unui conflict de interese real se va face până la soluționarea cererii/demersului, emiterea actului administrativ, încheierea, directă sau prin intermediul unei persoane terțe, a actului juridic, participarea la luarea deciziei sau luarea deciziei și va lua forma unei declarații scrise ce trebuie să conțină date despre natura conflictului de interese și despre modul în care acesta influențează sau poate influența îndeplinirea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.

Mai mult decât atât, este de menționat că unii subiecți trebuie să declare conflictul de interese real la Autoritatea Națională de Integritate, și anume acei subiecți care nu au nici șef ierarhic superior, nici organ ierarhic superior, aceștia fiind, conform alin. (7) din art. 12 al Legii 133/2016, Președintele Republicii Moldova, Președintele și deputații Parlamentului, Prim-ministrul, membrii Guvernului, Procurorul General, președintele Consiliului Superior al Magistraturii, președintele Consiliului Superior al Procurorilor, deputații Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia, președinții de raioane, consilierii locali, primarii și alți conducători ai organizațiilor publice. Acești

subiecți sunt obligați să informeze Autoritatea Națională de Integritate imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la data constatării, despre orice situație de conflict de interese real în care se află, în modul stabilit la alin. (5).

Președintele/Vicepreședintele Autorității Naționale de Integritate, precum și inspectorii de integritate sunt obligați să informeze Consiliul de Integritate imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la data constatării, despre conflictul de interese real în care se află.

În practica judiciară națională s-a conturat deja o jurisprudență constantă a situațiilor privind respectarea regimului juridic al conflictului de interese. Astfel, în cauza *Ambros Alexandru vs Autoritatea Națională de Integritate*, Curtea Supremă de Justiție prin decizia din 16 octombrie 2020 a menționat că inspectorul de integritate a stabilit cu certitudine că Ambros Alexandru s-a aflat în conflicte de interese la data de 28 aprilie 2015, 4 septembrie 2015 și 22 decembrie 2015, în momentul luării deciziei de semnare a documentelor contabile de executare a contractelor de achiziții încheiate cu S.R.L. „Aledex-Info”, și anume – a ordinelor de plată nr. 558 din 28 aprilie 2015, nr. 1236 din 4 septembrie 2015 și nr. 1883 din 22 decembrie 2015. 12 Or, intimatul Ambros Alexandru, deținând calitatea de subiect al declarării și aflându-se în exercițiul funcției, avea prezent interesul personal rezultat din relația cu persoana apropiată – soția, Svetlana Ambros, unicul fondator al firmei SRL „Aledex Info”, de la care au fost achiziționate bunuri în sumă totală de 103 702, 84 lei.

Față de aceste împrejurări, argumentele instanțelor ierarhic inferioare cu referire la faptul că semnarea actelor contabile reprezintă în esență o acțiune tehnică și că Alexandru Ambros, la semnarea ordinelor de plată nominalizate, a urmărit exclusiv interesul Primăriei mun. Ungheni de a nu rămâne debitor cu obligații neexecutate în raporturile contractuale încheiate, nu pot fi reținute ca întemeiate în situația prezenței interesului personal rezultat din relația cu persoana apropiată (soția), care s-a dovedit a fi unicul fondator al firmei S.R.L. „Aledex Info”.

În cauza *Maxim Vasile vs Autoritatea Națională de Integritate*, instanța de apel a relatat că Maxim Vasile, în calitatea sa de președinte al raionului Ștefan-Vodă, avea un interes personal de a abroga dispoziția nr. 126-a din 08 octombrie 2019 emisă de către fostul președinte de raion Iurie Moiseev, prin care s-a dispus organizarea concursului de atribuire a serviciilor regulate raionale de transport. Or, acesta până la accederea în funcția de președinte de raion a deținut funcția de director al S.A. „BTA-7” și prin cererea depusă la data de 28 octombrie 2019 către Iurie Moiseev a solicitat amânarea concursului respectiv.

De asemenea, instanța de apel a evidențiat că interesul personal material al subiectului declarării, îndreptat spre îmbunătățirea stării financiare a persoanei juridice S.A. „BTA-7”, prin emiterea dispozițiilor în cauză, în consecință a influențat la exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului său de președinte de raion.

În acest sens urmează a fi subliniat faptul că semnarea dispoziției nr. 99-a din 24 august 2020 prin intermediul unei persoane terțe este demonstrată prin oferirea posibilității lui Vladimir Baligari să semneze respectiva dispoziție. Interesul personal al lui Maxim

Vasile în emiterea/semnarea dispoziției nr. 99-a din 24 august 2020 cu privire la acceptarea atribuirii spre deservire a unor servicii regulate de transport rutier de persoane în trafic raional rezultă din activitățile sale în calitate de persoană privată, care anterior a avut calitatea de administrator al Societății.

Mai mult ca atât, cererea depusă anterior de Maxim Vasile în calitatea sa de administrator al S.A. „BTA-7”, a avut ca scop amânarea organizării concursului de atribuire a dreptului de deservire a serviciilor regulate raionale de transport, prin care fapt, ulterior, în calitatea sa de președinte al raionului Ștefan-Vodă, a abrogat dispoziția nr. 126-a din 08 octombrie 2019 anulând în acest sens concursul respectiv. De asemenea, instanța de apel a subliniat că Maxim Vasile până la data de 06.12.2019 a avut calitatea de administrator al S.A. „BTA-7”, iar de la data de 02.09.2020 până în prezent figurează în calitate de membru al Consiliului Societății pe Acțiuni; astfel, emiterea/semnarea dispoziției menționate vizează persoana juridică cu care Maxim Vasile are relații patrimoniale.

În concluzie, conflictul de interese reprezintă acea situație în care persoana care exercită o funcție de demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin, potrivit legii.

Bibliografie:

1. Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr. 132 din 17.06.2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 245-246.
2. Legea cu privire la declararea averii și a intereselor personale, nr. 133 din 17.06.2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr.245-246.
3. Legea integrității, nr. 82 din 25.05.2017. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2017, nr.229-243.
4. Codul penal al Republicii Moldova. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 72-74, art. 195.